

Politične stvari.

Prestolni govor

ob sklepu državnega zbora 22. aprila 1885.

Častiti gospodje obeh zbornic državnega zbora!

Sklepaje ustavno dôbo Vašega postavodajalskega delovanja izrekam Vam z zadovoljnostjo Svojo zahvalo in Svoje priznanje za pravo spoznanje in oceno državnih koristi, ki ste Vas pri Vaših delih vodili in za požrtvovalnost, ki ste jo kazali pri Vaših sklepih. Cela vrsta imenitnih predlogov, katere Vam je v miuuli dobi izročevala Moja vlada, bila je predmet Vašemu delovanju.

Vojna moč države dobivala je svojo podporo po Vašem domoljubnem sodelovanju in se je izdatno utrdila, ob enem ste pa skrbeli za sredstva, da so se invalidom dohodki zboljšali, da se bodo preskrbele zapuščene vdove in sirote tistih, ki na vojski padejo in da se bodo podpirale družine tistih, ki se ob času oboroževanja k vojakom kličejo.

Vsled volilne reforme, katero ste sklenili, zadobilo je veliko število pridnih državljanzov najpomenljivejo političnih pravic (volilno pravico) in ste razun tega izvrševanje volilne pravice v jako mnogobrojnem razredu velikoposestnikov v Moji kraljevini česki izdatno polajšali.

Jako mnogo ste se ozirali na duševne koristi vseh narodnosti po državi po dobro prevdarjenih sklepih, tikajočih se izgoje in izobražbe mladine, kakor tudi ste po ustanovitvi novih ali razširjenji uže obstoječih učnih zavodov svojo posebno pozornost obračali na obrtniški poduk, da se zboljša in požlahtni domača obrtnija.

Tudi položaj nižje duhovščine bil je predmet Vaše skrbljivosti in sočutja, ter ste skrbeli, da se ji taisti izdatno zboljša. V resnici lepe vspehe doseglo je pa Vaše delovanje na polji narodnega gospodarstva in prometa.

Po postavah, tikajočih se razširjanja skupnega avstro-ogerskega carinskega področja in po pregledu carinskih tarifov, pospešili ste izdatno produkcijo in trgovino, — s tem pa, da ste sklenili večjo vrsto pogodeb s prijateljskimi državami, povzdignili ste mednarodni in pravni promet.

Da ste dovolili izdatne svote za uravnavo Dunava, ste koristili tako državi kakor tudi Mojemu glavnemu in prestolnemu mestu Dunaju posebno veliko.

S svojimi sklepi o ustavu obrtnih nadzornikov in s spremembo času primerno obrtnega reda in na rudarske postave, podprli ste malo obrtnijo, vredili ste razmero med gospodarji in pomočniki in skrbeli ste poslednjim za varnost življenja in zdravja.

Ob Vašem sodelovanju nastale so postave na korist kmetijskega stanu, kako da se je varovati goveje kuge in kako taisto zatirati; komasacijska postava; vrejevanje vodotokov; postava o pospeševanju deželne kulture gledé povodnih stavb sploh in pa ona, kako da naj se odpeljujejo škodljivi hudourniki.

Da zavarujete nesreče po povodnji, kolikor je to ravno v človeški moči, pričeli ste jako obširno vrejevanje vodá posebno po Tirolih in Koroškem s tem, da ste privolili izdatno državno podporo; tisto vrejevanje raztegnilo se bode tudi na druge dežele in se bode moralo najprej v Galiciji po povodnji tako silno poškodovani pričeti, da se država in dežela obvaruje še večih nesreč, ljudje pa občutljivih stisk in težav.

Nemale zasluge pridobili ste si za industrijo in kmetijo po vpeljavi poštnih hranilnic, založnic in drugih

podobnih ustavov podpirajočih obrtnijo in kmetijstvo s tem, da ste jim polajšali davčno dolžnost k ugodnemu razvitku. S tem, da ste vpeljali postavo proti goljufiji pri kreditnih operacijah in na varstvo upnikom proti dolžnikom, ki so postali nezmožni plačati in povrh tega še upnika oškodovati nameravajo, obvarovali ste prebivalce pred sebičnim izsesavanjem in vtrdili ste zaupanje v obrtnem in trgovinskem prometu.

Kar ste storili gledé razvoja naših železnic in železništva sploh, vredno je popolnega priznanja. Parni stroj hiti danes z izdelki v najskrajne iztočne naše meje skozi Arl; z vedno obširnejim podržavljenjem železnic razširil se je državni vpliv, ki je tolikanj merodajen pri določbah tarifov. Mreža avstrijskih železnic popolnila se je deloma po državnih zgradbah, deloma po železnicah, katere so na podlagi postave v lokalnih železnicah izdelali zasobniki, tolikanj, da so koristi tega občila v večji meri vse dežele deležne. Vašemu prizadevanju se je tudi posrečilo vredbi jako težavnega in v gospodarskem oziru jako pomenljivega vprašanja o severni železnici pot vgladiti na način, kakor bo dobro za državo in za narodno gospodarstvo.

Z raznimi drugimi postavami, ki ste jih sklenili deloma, kakor Vam jih je predložila moja vlada, deloma kakor ste jih sami predlagali, vstregli ste raznovrstnim potrebam prebivalstva.

Če tudi so se zaradi pospeševanja kulturnih nalog finance obtežile, se je vendar posrečilo s povzdigo kmetijstva, katero smo z večimi izdajki dosegli, kakor tudi s hvalevredno pripravljenostjo, s katero ste poviševanje davka Moji vladi dovoljevali, napraviti nam izdaten korak proti smotru postavljenemu na ravnotežje v državnem gospodarstvu. Državni kredit se je izdatno povzdignil in jako vredne poroke imamo za to, da ugodno rešimo še naloge, ki nas čakajo na finančnem polji.

Častiti gospodje obeh zbornic državnega zbora! Kakor Vam rad pohvalno priznavam, kar ste storili, ravno tako se smete sami ozirati na doprinešeno v popolni zavesti, da ste svojo dolžnost storili za blagor domovine in blagostanje Mojih narodov, za katere vse enako po očetovski skrbim.

Dobre razmere, s katerimi smo z vsemi državami, opravičujejo našo nado, da se bode državi mir tudi z naprej ohranil. Pod blagodejnim vplivom tega miru nadaljevala bode Moja vlada dovrševanje s stanovitnostjo in zvesto udanostjo za državni blagor pričete naloge, da končamo, kar smo z Vami pričeli, da se prične zopet novo delo na ustavnem polji in da dosežemo smoter, kakoršnega nameravam, želim in se ga nadjam.

Sedaj Vas pa priporočam vse božjem varstvu; zagotovljajoč Vas ob enem Svoje nepremakljive naklonjenosti, sklenem zasedanje državnega zbora.

Iz državnega zbora.

(Konec.)

V Avstriji se ne gane ta način samolastne pomoči, ampak toliko glasneje kličemo po državni pomoči. To pa nas nikakor ne zadržuje, da bi prebivalstvu na kmetih, katero ima toliko trpeti pred potepini, ne prišli vspešno na pomoč.

Večina komisije je izrekla, da zveza med obema načrtama postav ni tako tesna, da bi se druga brez druge ne mogla sprejeti. — Govornik ne more se pridružiti temu mnenju. Zbornica poslancev stavila je postavo o kazenskih naredbah pred ono o ustanovitvi prisilnih delavnic zaradi tega, ker se mora najprej ustanoviti postava, po katerih se morajo oni prijeti, ki so namenjeni za prisilne delavnice, ker po čemu bile bi